

ISO 26000 VÀ SA 8000 - TIÊU CHUẨN VỀ TRÁCH NHIỆM XÃ HỘI

Một trong những tiêu chí đánh giá thành công của một doanh nghiệp là, doanh nghiệp không chỉ tăng trưởng về doanh thu, sản phẩm có khả năng cạnh tranh tốt trên thị trường, mà còn phải thể hiện được trách nhiệm của mình đối với xã hội. Để hướng dẫn doanh nghiệp về vấn đề này, Tổ chức Tiêu chuẩn hóa quốc tế (ISO) và Hội đồng Ưu tiên kinh tế - một tổ chức phi chính phủ chuyên hoạt động trong lĩnh vực trách nhiệm xã hội có trụ sở tại New York (Hoa Kỳ) đã ban hành tiêu chuẩn ISO 26000 và SA 8000. Vậy ISO 26000 và SA 8000 là gì? Lợi ích và tầm quan trọng của nó đối với doanh nghiệp ra sao?

ISO 26000 và tầm quan trọng

Tiêu chuẩn quốc tế ISO 26000:2010 - Hướng dẫn về trách nhiệm xã hội - đưa ra hướng dẫn hài hòa và mang tính toàn cầu cho tất cả các tổ chức/doanh nghiệp ở tất cả các loại hình và khuyến khích việc thực hành trách nhiệm xã hội một cách cao nhất và rộng khắp. ISO 26000 không những giúp tổ chức/doanh nghiệp bổ sung giá trị cho công việc hiện tại về trách nhiệm xã hội mà còn mở rộng sự hiểu biết và thực thi trách nhiệm xã hội bằng cách: phát triển sự đồng thuận mang tính quốc tế về thực hiện trách nhiệm xã hội; đưa ra hướng dẫn và chuyển tải những nguyên tắc/thông điệp chung (về trách nhiệm xã hội) thành hành động có hiệu quả; phát huy những thực hành tốt và phổ biến thông tin rộng khắp vì lợi ích của xã hội và cộng đồng quốc tế.

Tóm lại, ISO 26000 là một tiêu chuẩn quốc tế đưa ra hướng dẫn về trách nhiệm xã hội, được áp dụng cho các tổ chức/doanh nghiệp ở mọi loại hình (cả ở lĩnh vực công và tư), tại các nước phát triển và đang phát triển, cũng như các nền kinh tế chuyển đổi, hỗ trợ các tổ chức/doanh nghiệp trong việc thực hiện trách nhiệm xã hội

theo yêu cầu ngày càng tăng của xã hội. Điểm khác biệt của ISO 26000 so với các tiêu chuẩn khác là nó chỉ bao gồm các bộ quy tắc hướng dẫn áp dụng một cách tự nguyện, không có các yêu cầu bắt buộc, và do đó nó không được sử dụng như một tiêu chuẩn chứng nhận giống như các tiêu chuẩn ISO khác.

Ý nghĩa của việc áp dụng ISO 26000 được thể hiện ở chỗ: nâng cao hiệu quả hoạt động kinh doanh bền vững của các tổ chức/doanh nghiệp, không chỉ đơn thuần là việc cung cấp sản phẩm và dịch vụ mà còn thỏa mãn nhu cầu của khách hàng, vừa đảm bảo không gây nguy hại đến môi trường, mà hiệu quả hoạt động dựa trên sự thể hiện trách nhiệm với xã hội. Áp lực phải thực hiện trách nhiệm xã hội xuất phát từ khách hàng, người tiêu dùng, các chính phủ, hiệp hội và người dân ở tất cả các quốc gia. Bản thân các nhà lãnh đạo của tổ chức/doanh nghiệp có tầm nhìn cũng nhận thấy rằng, thành công lâu dài phải được xây dựng dựa trên những hoạt động kinh doanh đáng tin cậy, nâng cao hơn nữa trách nhiệm với cộng đồng.

Thách thức lớn nhất đặt ra đối với tổ chức/doanh nghiệp là làm thế nào để đưa những nguyên tắc đó trở thành hành động và làm cách nào để thực hiện trách nhiệm xã hội một cách có hiệu quả khi mà việc hiểu rõ “trách nhiệm xã hội là gì” vẫn còn có nhiều nhận thức khác nhau. Để cụ thể hóa, ISO 26000 giúp các tổ chức/doanh nghiệp thực hiện trách nhiệm xã hội bằng việc đưa ra hướng dẫn về: khái niệm, điều kiện và điều khoản liên quan đến trách nhiệm xã hội; nền tảng, xu hướng và đặc điểm của trách nhiệm xã hội; các nguyên tắc và thực hành liên quan đến trách nhiệm xã hội; các đối tượng và vấn đề cốt lõi liên quan đến trách nhiệm xã hội; tích hợp, thực hiện và thúc đẩy cách hành xử trách nhiệm xã hội thông qua tổ chức và các chính sách cũng như hoạt động của tổ chức trong phạm vi ảnh hưởng của nó; xác định và lôi cuốn sự tham gia

của các bên liên quan; thông tin những cam kết, việc thực hiện và các thông tin khác liên quan đến trách nhiệm xã hội.

SA 8000

Thuật ngữ “trách nhiệm xã hội” trong tiêu chuẩn SA 8000 đề cập đến điều kiện làm việc và các vấn đề liên quan như: lao động trẻ em, lao động bị cưỡng bức, an toàn sức khỏe, tự do hội họp và thỏa ước lao động tập thể, kỷ luật, thời gian làm việc, sự đền bù và quản lý hệ thống. SA 8000 cho phép doanh nghiệp có thể đạt được những gì tốt đẹp nhất như: đạt được các mục tiêu đặt ra và đảm bảo lợi nhuận liên tục dựa trên một môi trường làm việc thuận lợi.

hoặc ủng hộ đối với sử dụng lao động trẻ em; không được phép sử dụng trẻ em hoặc lao động vị thành niên vào các nơi làm việc độc hại, nguy hiểm, không an toàn hoặc có hại cho sức khỏe. Về vấn đề *lao động cưỡng bức*: tổ chức/doanh nghiệp không được thuê mướn hoặc ủng hộ việc sử dụng lao động cưỡng bức, cũng không được phép yêu cầu cá nhân đặt cọc bằng tiền hoặc giấy tờ tùy thân khi tuyển dụng vào tổ chức. *Đối với sức khỏe và an toàn*: tổ chức/doanh nghiệp phải phổ biến kiến thức về ngành công nghiệp và các mối nguy hại đặc thù và phải đảm bảo một môi trường làm việc an toàn và lành mạnh, phải có các biện pháp thích hợp để ngăn ngừa tai nạn và tổn hại đến sức khỏe liên quan trong quá

SA 8000 được ban hành năm 1997, đưa ra các yêu cầu về quản trị trách nhiệm xã hội nhằm cải thiện điều kiện làm việc trên toàn cầu. SA 8000 khuyến khích các doanh nghiệp sản xuất và các tổ chức khác xây dựng, duy trì và thực hành tại nơi làm việc những vấn đề liên quan tới người lao động mà xã hội có thể chấp nhận. Ví dụ, *đối với lao động trẻ em*: tổ chức/doanh nghiệp cam kết sẽ không có liên hệ trực tiếp

trình làm việc, bằng cách hạn chế đến mức có thể các nguyên nhân gây nguy hại có trong môi trường làm việc... Đây là cơ sở cho các doanh nghiệp cải thiện được điều kiện làm việc của người lao động. Mục đích của SA 8000 là nhằm cung cấp hỗ trợ về kỹ thuật và nâng cao nhận thức nhằm không ngừng cải thiện điều kiện sống và làm việc. SA 8000 tạo ra một bộ quy tắc toàn cầu đối với điều kiện làm việc trong các ngành sản

xuất, giúp người tiêu dùng ở các nước phát triển tin tưởng rằng, hàng hóa mà họ mua và sử dụng, đặc biệt là quần áo, đồ chơi, mỹ phẩm và đồ điện tử đã được sản xuất phù hợp với bộ tiêu chuẩn được công nhận.

Các doanh nghiệp muốn xây dựng và giữ vững hình ảnh của mình thì không những phải xem xét ảnh hưởng về mặt xã hội từ các hoạt động của chính họ mà còn phải xem xét lại ảnh hưởng toàn diện về mặt xã hội của điều kiện làm việc cho các nhà cung cấp và các đối tác kinh doanh của mình. Thực chất, điều này có nghĩa là kiểm soát và thực hiện việc tôn trọng cũng như đầy mạnh nhân quyền của toàn thể nhân viên trong suốt chuỗi cung cấp, sản xuất và phân phối.

Lợi ích đa phương

ISO 26000 và SA 8000 được xem là tiêu chuẩn trách nhiệm xã hội và được chấp nhận toàn cầu, có thể áp dụng cho mọi loại hình doanh nghiệp. Tuy nhiên, hiện nay các tiêu chuẩn này đang thu hút được sự chú ý nhiều hơn của ngành công nghiệp nhẹ - một ngành yêu cầu nhiều lao động.

Theo lý thuyết kinh tế, đầu tư cho yếu tố con người cũng quan trọng như đầu tư cho tư liệu sản xuất. Cải thiện điều kiện lao động cho công nhân thực chất là biện pháp để công nhân gắn bó với doanh nghiệp, tăng năng suất lao động. Doanh nghiệp vận hành tốt, tất yếu lợi nhuận, doanh thu sẽ tăng theo. Việc quản lý theo tiêu chuẩn ISO 26000 và SA 8000 mang lại lợi ích cho nhiều đối tượng từ người lao động đến doanh nghiệp và các bên liên quan khác, bao gồm:

Từ quan điểm của người lao động, các tổ chức công đoàn và

tổ chức phi chính phủ, ISO 26000 và SA 8000 tạo cơ hội để thành lập tổ chức công đoàn và thương lượng tập thể; là công cụ đào tạo cho người lao động về quyền lao động; nhận thức của doanh nghiệp về cam kết đảm bảo cho người lao động được làm việc trong môi trường lành mạnh về mọi mặt.

Trên quan điểm của khách hàng, ISO 26000 và SA 8000 có niềm tin về sản phẩm được tạo ra trong một môi trường làm việc an toàn và công bằng; giảm thiểu chi phí giám sát; các hành động cải tiến liên tục và đánh giá nội bộ cũng như định kỳ của bên thứ ba là cơ sở để chứng tỏ uy tín của doanh nghiệp.

Trên quan điểm của chính doanh nghiệp, ISO 26000 và SA 8000 tạo cơ hội để đạt được lợi thế cạnh tranh, thu hút nhiều khách hàng hơn và xâm nhập được vào thị trường mới có yêu cầu cao; nâng cao hình ảnh doanh nghiệp, tạo niềm tin cho các bên yên tâm về mặt trách nhiệm xã hội; giảm chi phí quản lý các yêu cầu xã hội khác nhau; có vị thế tốt hơn trong thị trường lao động và thể hiện cam kết rõ ràng về các chuẩn mực đạo đức và xã hội, giúp cho doanh nghiệp dễ dàng thu hút được các nhân viên giỏi, có kỹ năng. Doanh nghiệp áp dụng ISO 26000 và SA 8000 còn hấp dẫn đối với các nhân viên và những người thi tuyển vào tổ chức, đặc biệt trong thị trường lao động đang có sự cạnh tranh mạnh mẽ như hiện nay. Đây là yếu tố được xem là chìa khóa cho sự thành công trong thời đại mới; tăng lòng trung thành và cam kết của người lao động đối với doanh nghiệp; tránh được các khoản tiền phạt do vi phạm quy định pháp luật về trách nhiệm xã

hội. Doanh nghiệp sẽ có tỷ lệ sử dụng lao động cao hơn nhờ giảm thiểu các vụ tai nạn lao động và bệnh nghề nghiệp; giảm mức độ vắng mặt của nhân viên và thay đổi về nhân sự. Ngoài ra, doanh nghiệp sẽ đạt được sự phát triển bền vững nhờ thỏa mãn được lực lượng lao động, yếu tố quan trọng nhất trong một tổ chức. Nâng cao tinh thần và sự trung thành của nhân viên với doanh nghiệp nhờ điều kiện làm việc tốt hơn. Tăng năng suất, tối ưu hiệu quả quản lý. Có mối quan hệ tốt hơn với khách hàng và có được các khách hàng trung thành. Đặc biệt, đó là giấy thông hành để doanh nghiệp tham dự đấu thầu quốc tế, cũng như đáp ứng nhu cầu mở rộng thị trường khu vực và thế giới.

Hiện nay, “trách nhiệm xã hội” theo tiêu chuẩn SA 8000 là một khái niệm còn rất mới đối với các doanh nghiệp Việt Nam. Trong khi đó với xu thế kinh tế - xã hội hiện nay, áp dụng SA 8000 là một trong những điều kiện hỗ trợ và thúc đẩy các doanh nghiệp Việt Nam có thể xâm nhập vào thị trường quốc tế, đặc biệt là thị trường Mỹ. Việt Nam đã là thành viên của WTO, doanh nghiệp áp dụng ISO 26000 và SA 8000 sẽ là lợi thế thực sự cho hàng hóa Việt Nam thâm nhập những thị trường khó tính - nơi quan tâm nhiều tới điều kiện làm việc của người công nhân tạo ra các hàng hóa ấy. Đây là công cụ giúp doanh nghiệp đáp ứng được các yêu cầu bắt buộc của những khách hàng khó tính tại châu Mỹ, châu Âu và châu Á.

*(Chương trình quốc gia
nâng cao năng suất và chất lượng SPHH
của doanh nghiệp Việt Nam
đến năm 2020)*